

Flemming B. Muus nedkastes ved Hornum Sø 1943

Skrevet af Niels Nørgaard Nielsen med udgangspunkt i de bøger, der nævnes efter artiklen og fotos, indleveret på Arkivet for en del år siden af en beboer på Hornum Trant nær Hornum Sø

Efter den franske kapitulation til Hitler-Tyskland og den deraf følgende evakuering af det britiske ekspeditionskorps fra Dunkerque over Kanalen og hjem, stod Storbritannien i sommeren 1940 helt alene i kampen mod nazisterne, der nu kontrollerede det meste af Europa. Da briterne nu ikke havde tropper på et europæiske fastland, var tanken at anspore til oprettelse af guerillagrupper i de besatte lande. Disse grupper skulle så at sige ”holde tyskerne til ilden” inden en britisk invasion på det europæiske fastland ad åre kunne sættes i værk.

For at støtte oprettelsen af nationale guerillagrupper oprettede den britiske regering ”Special Operation Executive”, forkortet til SOE, med en afdeling for hvert af de besatte lande. SOE havde til formål at oplære og koordinere de spirende modstandsbevægelseres operationer – og samtidig have en vis grad af kontrol med, hvad disse foretog sig.

SOE’er operationer i Danmark kom dårligt fra start. Natten mellem den 27. og 28. december 1941 blev de første SOE-agenter kastet ned over Danmark med faldskærm. Det var Carl Johan Bruhn og Mogens Hammer, der blev kastet ned ved Haslev i Sydsjælland. Bruhns faldskærm blev ikke udløst, og han omkom. Den radiosender, han havde på ryggen, blev knust ved den hårde landing. Tilbage stod Mogens Hammer uden den vigtige radiosender. Uden den kunne han ikke komme i kontakt med SOE, hvilket var et af formålene med hans tilstedeværelse i Danmark. Dermed var han ilde stedt. Desuden varede det ikke længe inden liget af Bruhn blev fundet, og dermed var det afsløret, at SOE havde agenter i Danmark. På den baggrund fik denne første nedkastning ikke nogen særlig betydning, og Hammer måtte senere flygte til Sverige.

Snart blev han afløst af Christian Rottbøll, der blev nedkastet 16. april 1942. Allerede i september 1942 blev Rottbøll i en skudduel dræbt af det danske politi, hvilket hans telegrafist Paul Johannesen også var blevet kort forinden. Igen stod SOE uden agenter i Danmark. Her kom Flemming B. Muus ind i billedet. På trods af et noget blakket ry og en tendens til lemfældig omgang med sandheden blev han sammen med elleve andre danskere oplært i agenthåndværket på SOE’s ”rekrutskole”, hvor det gjaldt hård fysisk træning, kortlæsning, telegrafering og skydning med såvel pistol som maskinpistol. Selv om Muus som den eneste på holdet ikke bestod den afsluttende prøve, blev han alligevel sendt videre til ”Special Training School” i Midtengland. Her blev der undervist i faldskærmsudspring, håndtering af sprængstoffer, sabotage og skydning. Hele uddannelsen gik ud på at kunne oplære andre i sabotage-teknik, men ikke i selv at deltage i sådant. Faldskærmsmænd var ”for kostbare” for SOE til at risikere afsløring ved involvering i det konkrete sabotgearbejde.

Robert Stærmose

Sammen med tre andre nyuddannede faldskærmsfolk, Poul Jensen, Ejnar Balling og Verner Johansen, blev han først i marts 1943 indkaldt til møde hos lederen af den danske afdeling af SOE Ralph Hollingworth. Her blev Muus noget overraskende udnævnt til leder af gruppen og dermed chef for agenterne i Danmark.

Natten mellem 11. og 12. marts fandt nedkastningen sted. Det var meningen, at gruppen skulle kastes ned umiddelbart vest for Støvring, hvor kontakten skulle rettes til Robert Stærmose, der var forstander på den nærliggende Støvring Højskole og i forvejen havde været involveret i modtagelsen af Rottbøll i foråret 1942.

Målet for nedkastningen af Muus og hans hold var lidt vest for Juelstrup Sø, der figurerede som let genkendelig efter de britiske kort. De britiske kort var imidlertid af ældre dato, idet Juelstrup Sø var udtørret i 1921. Derfor tog piloten fejl og sigtede efter Hornum Sø, som han antog for at være Juelstrup Sø. Nedkastningen kom derfor til at foregå vest for Hornum Sø på Hornum Trant, nærmere bestemt lidt vest for ejendommen med adressen Isaksvej 16. Derfra og til Støvring Højskole var der en stropetur på op mod ti kilometer. Om selve nedkastningen har Flemming B. Muus selv skrevet:

Det tog næppe mere end 30 sekunder at nå jorden, men det forekom som en evighed. Det blæste stærkt. Skærmen, der ikke ville folde sig sammen, slæbte mig med voldsom fart hen imod et pigtrådshegn. Jeg røg mod pigtråden og blev slæbt hen over den. Det gjorde ondt. Min hjelm røg af. Mine briller var i fare, men jeg reddede dem i sidste sekund. Endelig foldede skærmen sig halvt sammen. Jeg blev stadig slæbt afsted, men dog ikke hurtigere, end at jeg kunne komme på benene og løbe hen foran den med linerne daskende efter mig. Jeg bøjede mig ned og kyssede jorden. Jeg var i Danmark.

Gruppens faldskærme, fundet senere på dagen af dansk politi

Inden længe lykkedes det at få samlet gruppen, der var kommet så nogenlunde uskadte ned på jorden. Dog havde Poul Jensen slået sig slemt. Kun en af de medbragte cykler kunne de finde.

Faldskærme og alt det udstyr, de ikke skulle bruge, kastede de i søen for at sikre sig at myndighederne ikke alt for hurtigt fik kendskab til at der igen var kastet britiske agenter ned over Danmark. Den ene cykel tog de med sig, men efter en kilometer eller deromkring smed de den i et gadekær. De var i øvrigt kommet på den tanke, at den tydeligt britiske cykel ville afsløre dem, idet ingen i Danmark på det tidspunkt ville være i besiddelse af en fabriksny britisk cykel.

Gruppens mål var som sagt Støvring Højskole, men de havde meget svært ved at orientere sig i det for dem ukendte område. Det hjalp jo heller ikke, at de var kastet ned ved Hornum Sø og ikke ved Juelstrup Sø, som de troede. Læser man Muus' gennem tiden noget forskellige beretninger om, hvordan de nåede frem til højskolen, er det umuligt på den baggrund at rekonstruere deres rute – intet i fortællingerne giver mening i forhold til geografien.

Ria Stærmose og et par af parrets børn

Trods alt nåede de, efter at have set et vejskilt pegende mod Støvring til Støvring ved 6-tiden om morgenen. Her skjulte gruppen sig en times tid, inden Poul Jensen bankede på bagdøren på Støvring Højskoles hovedbygning for at komme i kontakt med Robert Stærmose. De havde tænkt sig, at de her ville blive beværtet med kaffe, et varmt bad og måske en god seng til et velfortjent hvil. Robert Stærmose var imidlertid ikke hjemme, og hans kone Ria Stærmose ville ikke lukke dem ind. Hun vidste, at tyskerne havde et mere end godt øje til, men ingen direkte beviser for, hvad der foregik på Støvring Højskole af mere eller mindre lyssky aktiviteter. Ria Stærmose gav dem nogle rationeringsmærker, som hun havde gjort klar dagen

før, idet hun vidste, at de ville komme på et tidspunkt. Hun forklarede dem, at de for deres egen sikkerheds skyld skulle komme væk fra farezonen og videre og instruerede dem om, at de skulle kontakte overlæge Klindt på Terndrup Sygehus. Der gik et tog fra Støvring til Aalborg kort efter, lidt over 7, og fra Aalborg kunne de komme videre til Terndrup. Poul Jensen nåede ifølge Ria Stærmose at fortælle, at Flemming B. Muus var stærkt beruset, idet han for at dulme nerverne var kommet til at drikke for megen cognac i flyvemaskinen. Desuden fortalte han, igen ifølge Ria Stærmose, at de alle var meget trætte, og at Muus var brudt helt sammen af træthed, så de andre havde måttet bære eller slæbe ham et langt stykke vej.

Tre af gruppens cykler og deres faldskærme

Afvisningen på Højskolen var noget af en dukkert for de fire trætte og faldskærmsfolk, der i stedet for at blive taget godt imod blev sendt videre. Muus skrev efter krigen i sin bog ”Ingen tænder et lys”, at Ria Stærmose havde været en ”frygtsom, ugæstfri person, der ikke turde tage ham og hans folk ind til skoldhed kaffe,

varmt bad, senge at sove i – alle de herligheder, de havde drømt om på vandringen gennem natten fra landingsstedet. Fru Stærmose skuffede dem dybt”. Den beskrivelse ville Ria Stærmose ikke på nogen måde finde sig i, og sagde til sin mand: ”Du må da gøre noget ved det, jeg er da ikke nogen bangebuks, jeg er ikke en fej, ynkelig person, jeg er ingen hare, og hverken du eller jeg kan være tjent med, at Muus’ meninger og fordrejelser løber uimodsagt rundt i landet”. I 1979 udgav Robert Stærmose bogen ”Ingen hare”, hvor han redegjorde for forløbet set fra hans og Rias synsvinkel. Flemming Juncher, der var dybt involveret i planlægningen af modtagelsen af Muus og hans hold, og i øvrigt ikke havde høje tanker om Muus, understreger i sine kommentarer til hændelsen, at det ikke var planen, at holdet skulle indkvarteres på Støvring Højskole, men med det samme sendes videre. Planen blev udført til punkt og prikke, som beskrevet ovenfor. Planen var Muus og holdet fuldt bekendt med, men de valgte åbenbart at se bort fra denne og på den måde satte de Ria Stærmose i et dårligt lys.

I Aalborg beordrede Muus de øvrige til at tage til Terndrup, selv ville han, mod den givne ordre, blive i Aalborg for at opsøge en kontaktadresse, som han havde, hvis det glippede med Støvring Højskole.

Hen på dagen udsendte statsadvokaten for særlige anliggender en meddelelse ud til landets politistationer:

Natten mellem den 11. og 12. ds. er der i Nibe Politikreds landet 4 engelske faldskærmsjægere. På stedet, hvor de er landet, er fundet:

- 4 personfaldskærme
- 4 styrthjelme
- 4 par overtræksstøvler

Endvidere er der 4 – 5 kilometer fra dette sted fundet 4 cykelfaldskærme. De 3 med herrecykler. Den fjerde cykel er fundet cirka 1 kilometer derfra i sydlig retning, hvorfor det må formodes, at personerne har begivet sig syd på og mulig kan have nået toget til København i aften.

Der anmodes om undersøgelse og skærpet tilsyn ved jernbanestationer og overfartssteder. Det må antages, at personerne medfører transportable kortbølgesendere og at de er bevæbnede.

Her slutter denne beretning, idet gruppens videre skæbne hører til i den større fortælling om modstandsbevægelsen i Danmark under 2. verdenskrig.

Faldskærmene lagt ud bag ejendommen Isaksvej 16, Hornum Trant

Det kan anbefales at søge nærmere kendskab til Flemming B. Muus i Svend Ove Gades bog "Faldskærmschefen – Flemming B. Muus – helt og skurk", hvorfra en del af denne artikels oplysninger stammer. Breder kan anbefales bogen "Danmark besat – krig og hverdag 1940-45", udgivet af Informations Forlag 2015. Som partsindlæg kan læses Robert Stærmoses bog "Ingen hare".